

Asia: VN/26756/2021

Hallituksen esitys sote-uudistuksen liittyvän lainsäädännön muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1) Potilastietojen käsittely Uudellamaalla

-

2) Kuntien mahdollisuus myydä tukipalveluja hyvinvointialueelle

-

3) Väliaikaisen toimielimen oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja

-

4) Ensihoitokeskuksen tehtävät lääkärihelikopteritoimintaan liittyen

-

5) Muut esitysluonnoksessa ehdotetut muutokset

Pydyttynä lausuntona erityisesti koskien hyvinvointialueen

- tutkimus-, kehittämis-, koulutus- ja innovaatio- (TKKI) toimintojen strategista suunnittelua ja strategian tavoitteita, sekä
- yhteistyön sopimista TKKI –asioissa, ja
- yliopistosairaalan sisältävän hyvinvointialueen osuutta TKKI -toimintojen koordinaatio-, ohjaus- ja neuvontatehtävissä

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin puolesta tuodaan esille seuraavat seikat:

Eduskunnan sote-uudistukseen liittämässä lausumassa (EV 111/2021) eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja niiden rahoitusta koskeva erillislainsäädäntö saatetaan eduskunnan käsittelyyn siten, että se tulee voimaan viimeistään ennen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen toimeenpanoa. Hallituksen on turvattava yliopistollisten sairaaloiden mahdollisuus tehdä edelleen tieteellistä tutkimusta ja tuottaa alan perus- ja erikoistumiskoulutusta.

Järjestämislaissa olisi mahdollisimman selvästi sanottava, että yliopistosairaaloiden yhtenä perustehtävänä on yliopistotasoinen terveyden ja hyvinvoinnin monitieteinen tutkimus. Perustehtävän lisäksi yliopistosairaalan sisältävällä hyvinvointialueella on lausuntokierroksella olevassa lakiehdotuksessa mainittukin yhteistyöalueen kattava TKKI –toimintojen koordinaatio ja yhteensovittamisvelvoite.

TKKI –toimintoja koskevat asiakokonaisuudet tulee myös nähdä laajemmin kuin pelkästään yliopistosairaaloihin koskevinä kysymyksinä. Käsillä olevan uudistuksen tavoitteiden kannalta erityisesti palvelujärjestelmän näyttöön eli tutkimukseen perustuvassa kehittämisessä ja innovaatiotoiminnassa tarvitaan ehdottomasti mukaan myös perusterveydenhuollon toimijat mahdollisimman monialaisesti ja moniammatillisesti sosiaalityö, logopedia ja psykologia mukaan lukien. Koulutuksessa perustutkinto-opetusten käytännön harjoittelu vie kymmeniä tuhansia harjoitteluviikkoja per hyvinvointialue, koska käytännössä kaikki alan opiskelijat jalkautuvat käytännön toimipisteisiin. Tällä osa-alueella haaste on myös laadullinen, joten jatkossa pitää saada ohjaus tasalaatuiseksi ja myös näyttöön perustuvaksi. Mainitut toiminnot tarvitsevat selkeän oman korvamerkityn resursointinsa.

Erikoistumisopetukset niin hoitajien erikoistumisen kuin lääkärienkin erikoistumiskoulutusten osalta ovat entistä enemmän palvelujärjestelmän vastuulla ja mainitut koulutusjaksot vaativat koko erikoistumisen ajan sekä lähiohjaajien että tutorien tukea ja työpanosta. Tämä on välttämätöntä, jotta saamme asiansa osaavia uusia ammattilaisia. Palvelujärjestelmässä ei kuitenkaan ole tätä toimintaa edes nykytilanteessa kunnolla mitoitettu ja tämä tosiseikka kurjistaa edelleen erityisesti perusterveydenhuollon toimintaa.

Hyvinvointialueille on tulossa paljon uusia sekä poliittisia päätöksentekijöitä että uusia johtajia. Kaikilla uuden organisaatio- ja päätöksentekorakenteen henkilöistä ei välttämättä ole käsitystä TKKI –toimintojen kokonaisuudesta ja niiden ehdottoman tärkeästä roolista toimintojen kehittämisessä, arvioinnissa, laadun parantamisessa ja uusien ammattilaisten koulutuksessa. Näin ollen on tärkeää, että TKKI –toimintoihin kuuluvat kokonaisuudet tuodaan järjestämislaissa nykyistä selvemmin ja velvoittavammin esille.

Sekä koulutus- että tutkimustoiminnot ulottuvat vahvasti koko yhteistyöalueelle. Tästä johtuen on tärkeä säätää yhteisen TKKI –toimintaa koskevan strategisen suunnitelman tekemisestä ja yhdessä sovitusta työnjaosta sekä niistä palveluista, joita yliopistosairaalan sisältävä hyvinvointialue tuottaa

koko yhteistyöalueelle. Tutkimuksen tukitoimintojen organisoinnissa on järkevää rakentaa ja resursoida uusi toimintamalli olemassa olevalle pohjalle ottaen huomioon hyvinvointialueen sisään integroidut eri tyyppiset toiminnot ja niiden tarpeet.

Yhteistyöalueen kattavat palvelut maksavat enemmän kuin oman hyvinvointialueen palvelut, mutta varmasti vähemmän kuin jos jokainen hyvinvointialue tuottaisi omat TKKI -tukipalvelunsa. Yhteisillä palveluilla yhdessä sovitun koordinaation mukaisesti saavutetaan myös palvelun parempi laatu ja yhtenevä kohtelu kaikille yhteistyöalueen tutkijoille ja koulutuksessa oleville tuleville hyvinvointialueiden osaajille. On tärkeää myös määrätä lainsäädännön tasolla TKKI -toiminnoille oma korvamerkitty rahoituksensa. Muuten todellisuus on se, että akuutti hoito vie tutkimuksen, koulutuksen, kehittämisen ja innovaatiotoiminnan resurssit. Tämä puolestaan johtaa siihen, että hyvinvointialueiden näyttöön perustuva kehittäminen sekä bioalan innovaatiotyöt alueiden teollisuudelle ja elinkeinoelämälle taantuvat ja kuihtuvat.

Lopuksi todetaan teknisenä huomautuksena se, että lakiehdotus numero neljän kohdalla otsikoinnissa tulee ottaa huomioon myös 36§:ää koskevat muutokset.

Edelman Tom

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä - Päivi Rautava,
tutkimusylilääkäri (VSSHP), Professori (TY)